

Nr 367.

Av herrar **Carlström** och **Boman**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 275, med förslag till lag om åtgärder mot vanhävd av jordbruk.*

Det förslag till utvidgad vanhävdslagstiftning, som framlagts för årets riksdag i Kungl. Maj:ts proposition nr 275, avser en provisorisk lagstiftning med huvudsakligt syfte att under innevarande kristid söka avvinna vårt jordbruk största möjliga utökning av den knappa livsmedelstillgång som genom missväxtår och försvårade importmöjligheter blivit rådande i landet. Litet var kunna vi väl vara överens om, att i den mån detta syfte kan nås genom den föreslagna lagstiftningen är denna väl befogad, även om resultatet av densamma verkningar under krigsåren från en del håll överskattats.

Emellertid äro meningarna om en lagstiftning av denna karaktär även bör omfatta hävden av byggnaderna, såsom framgår av remissvaren, ganska delade. Då det är fråga om en vanhävdslag på längre sikt, eller med det syfte nu gällande uppsiktslag avser att främja, är det uppenbart att frågan om byggnadernas underhåll icke kan förbigås. Men då det gäller ett provisorium av innebörd att under dessa krisår söka så hastigt som möjligt få alla därför lämpliga jordbrukstegar att bära skörd, även om deras brukande under normala förhållanden knappast kan anses vara ett allmänt intresse, blir frågan om byggnadernas underhåll mindre angelägen. Detta gäller i varje fall den stora mängd redan utlagda torp och smålägenheter som man nu även torde avse att omfattas av den provisoriska lagen, och vilkas ägare, med nuvarande byggnads- och reparationskostnader, näppeligen kunna åläggas att iordningställa husen under denna kristid. Övergångsbestämmelserna om att lagen ej skall vinna tillämpning med avseende å jord, vara redan vid lagens ikraftträdande jordbruket var fullständigt förfallet, kunna nämligen ej gärna tillämpas å dessa lägenheter som, fastän ingen brukare längre finnes å desamma, ändock brukas av ägaren till huvudgården eller någon närboende lägenhetsinnehavare och sålunda fortfarande ej kunna sägas vara "förfallna". Och om lagen skall gälla även hävden av byggnaderna å dessa kommer troligen en del nitiska anmälare att kräva, att jordbrukskommissionerna se till att här igångsättes en byggnads- och underhållsverksamhet som blir orimlig avkräva ägarna och som för övrigt är meningslös, enär inga nya brukare lära stå att uppbringa å dessa ofullständiga jordbrukslotter, då de ej kunna ge nöjaktig försörjning åt en familj och vilka alltså fortfarande komma att stå obebodda.

Nu kan det visserligen andragas, att genom den uppmjukning av utrednings-
Bihang till riksdagens protokoll 1942. 4 saml. Nr 367—370.

mannens förslag, som av departementschefen företagits, i fråga om byggnadernas underhåll det lämnats jordbrukskommissionerna möjlighet att gå fram med försiktighet vid bedömandet av hävden å byggnaderna, men med den avfattning lagförslagets första paragraf ändock har fått torde här uppkomma olösliga tvister om hur det i de skilda fallen rätteligen skall förfaras. Det kan ej heller anses lämpligt att i en provisorisk kristidslagstiftning upptaga de sociala problem som anknyta till frågan om skyldigheten för enskilda jordägare att uppehålla bebyggelsen å torp och lägenheter från vilka arrendeinkomsten ej står i någon som helst proportion till kostnaden för underhållet av byggnaderna.

Om vi sålunda finna det angeläget att bestämmelsen om byggnadernas hävd uteslutes i denna provisoriska lagstiftning ifråga om dess allmänna avfattning, finna vi det däremot nödvändigt att dessa bestämmelser fortfarande komma att gälla för sådana fastigheter som avses i 1927 års uppsiktslag. Det måste vara möjligt att även om sistnämnda lag ej skall gälla så länge den provisoriska vanhävdslagen består i denna senare inrycka sådana bestämmelser utan allt för omfattande omredigering av lagtexten.

En annan punkt i propositionen, som varit föremål för ganska skiftande meningar i remissvaren, är den som gäller fastställandet av den lägsta gräns i fråga om den odlade arealen som skall falla under lagen. Propositionen har här följt utredningsmannens förslag, att lagen skall gälla brukningsdel vars odlade jord överstiger ett hektar. Med hänsyn till den ringa betydelse medtagandet av arealer mellan ett och två hektar har ur livsmedelsförsörjningssynpunkt och å andra sidan den väsentliga lättnad ur tillsynssynpunkt som ett utökande av den areal som undantages lagen måste anses medföra, synes gränsen av två hektar vara motiverad som lägsta gräns.

På grund av det anförda hemställas sålunda,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 275 måtte besluta,

att bestämmelserna om byggnadernas hävd utgå ur lagens allmänna avfattning, men bibehållas för jordbruk, som avses i 1927 års uppsiktslag, och att den lägsta gränsen för brukningsdel, som skall falla under lagen, sättes vid odlad jord överstigande två hektar.

Vidare hemställas,

att vederbörande utskott måtte vidtaga de omredigeringar av lagtexten som föranledas av ovan framställda yrkanden.

Stockholm den 22 maj 1942.

Oscar Carlström.

Rudolf Boman.